

Анотація

У 2021 році Україна зайняла 6 місце серед світових експортерів пшениці. Втрати врожаю від ураження вірусними інфекціями пшениці можуть сягати до 99%. В Україні за літературними даними відомо про виявлення на зернових культурах вірусів, що викликають симптоми мозаїки, зокрема, wheat streak mosaic virus (WSMV), High Plains wheat mosaic virus (HPWMoV), barley stripe mosaic virus (BSMV), brome mosaic virus (BMV) та barley yellow mosaic virus (BaYMV). Також відомо про поширення в агроценозах нашої країни вірусів, що викликають симптоми пожовтіння/почервоніння листових пластинок та затримку росту: wheat dwarf virus (WDV), barley yellow dwarf virus PAV (BYDV-PAV), barley yellow dwarf virus MAV (BYDV-MAV) і cereal yellow dwarf virus RPV (CYDV-RPV).

Узагальнюючи результати візуальної діагностики, серологічного скринінгу, прямої детекції та молекулярного виявлення можна сказати про циркуляцію в агроценозах України принаймні п'яти вірусів злакових, зокрема, WSMV, HPWMoV, BSMV, BYDV-PAV і BYDV-MAV в 2020-2021 роках. Показано значне розповсюдження та домінуюча роль WSMV, ступінь ураження яким симптоматичних рослин сягала 52%. Встановлено поширення HPWMoV в різних областях, ступінь ураження даним вірусом симптоматичних рослин сягала 19%. Показано поодинокі виявлення barley stripe mosaic virus в посівах озимої пшениці. Вперше доведено ураження рослин вівса в Україні barley yellow dwarf virus-MAV використовуючи імуноферментний аналіз і полімеразну ланцюгову реакцію.

Кваліфікаційна робота викладена на 46 сторінках та проілюстрована 15 рисунками та 2 таблицями. Список використаних джерел включає 40 робіт.

Ключові слова: wheat streak mosaic virus, High Plains wheat mosaic virus, barley stripe mosaic virus, barley yellow dwarf virus-MAV, імуноферментний аналіз, полімеразна ланцюгова реакція.